

HOLME-LUNDSHØJ FJERNVARMEVÆRK

HOLME-LUNDSHØJ FJERNVARME A.m.b.A.
RUNDHØJ FJERNVARME A.m.b.A.
RUNDHØJ EIERLAUG

14

– træk af et lokalt varmeværks
historie gennem 50 år

af Henrik Fode

HOLME-LUNDSHØJ FJERNVARMEVÆRK

– træk af et lokalt varmeværks historie gennem 50 år

af Henrik Fode

Grafisk produktion: WERKs Grafiske Hus as, Højbjerg

Omslag: Fjernvarmen administreres fra den røde "villa".

Det var et krav, at kontoret skulle have det arkitektoniske udtryk, men alle kunne indse, at varmecentralen nødvendigvis måtte have et "industrielt" udtryk".

Om udviklingen af fjernvarme i Aarhusområdet kan der i øvrigt læses mere i: Henrik Fode, Fjernvarme. Et bæredygtigt fællesskab, der udkom i 2003 i anledning af 75-året for indvielsen af den kommunale fjernvarme.

HOLME-LUNDSHØJ FJERNVARMEVÆRK

– træk af et
lokalt varmeværks historie
gennem 50 år

Fra en spinkel start i 1965 har fjernvarmeværket fulgt udbygningen i lokalområdet. Kortet viser værkets forsyningsområde. Gengivelsen er desværre på grundlag af et "arbejdsblad".

Aarhus var i vækst i 1965. Borgmesteren hed endnu Bernhardt Jensen og en af hans helt store arbejdsopgaver var at sikre byen og området fortsat vækst. Problemet var, at Aarhus lå indeklemt bag en række forstads- og omegnskommuner, der bremsede for en naturlig udvikling af bosættelser og arbejdspladser. De, der havde råd, flyttede ud til de nye parcelhuskvarter, der med hus og have gav ikke mindst børnefamilierne helt nye muligheder. Herude i forstæderne "regerede" sognerådsformanden sammen med sit sogneråd, selv om adskillige beslutninger skulle passere en højere tilsynsmyndighed i form af amtet.

Selvfølgelig krævede man moderne faciliteter herude. Varmen kom i mange tilfælde fra private oliefyr, hvor de tilhørende skorstene en vinterdag sendte mørke røgskyer mod himlen, og tankvogne med logoer fra de store oliefirmaer regelmæssigt besøgte de nye villaveje, der kunne hedde Blomstervangen, Klørvænget eller måske Drosselstien eller noget andet poetisk. Ofte havde den nye villaejer tegnet kontrakt med oliefirmaet ikke blot om service på fyret, men også om automatisk opfyldning af tanken, der ofte lå bekvemt nedgravet i forhaven. På den måde kom varmen og det varme vand næsten af sig selv. Ejeren skulle herefter blot sikre sig den nødvendige indtægt til betaling af husleje, skatter og varme. En helt ny indtægtskilde så mange i at sende fru en ud på arbejdsmarkedet. Mulighederne herfor var pludselig blevet helt nye, da virksomhederne også var eller på vej til at forlade byen for at slå sig ned i de nye erhvervsområder i forstæderne. Holme-Tranbjerg kommune blev eksempelvis adresse for

A/S Thomas Sabroes fabrikker, senere for Færchs Cigarfabrik, (Skandinavisk Tobak) Aarhus Stiftsbogtrykkerie for at pege på en række af de store udflyttede virksomheder, der hurtigt blev fulgt op af mange andre større som mindre, herunder Dansk Supermarked.

På mange måder var den gamle samfundsstruktur i opbrud. Små gårde og gartnerier blev opkøbt og omdannet til parcelhuskvarterer, og fra politisk side var det erkendt, at de gamle landkommuner med rødder tilbage til landkommunalreformen i 1841 ikke længere magtede de stadig mere komplicerede administrative og planlægningsmæssige opgaver. Lokalt kæmpede Bernhardt Jensen for, at mottoet "ét bysamfund, én kommune" blev virkeliggjort, og fra statsligt hold var der nedsat en kommission, der skulle se på de påpegede problemstillinger. En løsning blev nået i 1970, da Aarhus kommune i forlængelse af den store kommunalreform voksede ved sammenlægning med godt 20 forstads- og omegnskommuner af meget forskellig størrelse. Nu skulle der moderniseres og koordineres også med fjernvarme. Selv havde Bernhardt Jensens købstad haft fjernvarme siden 1928 med en yderst beskeden start og blot 1,5 kilometer rør omkring Sønder Allé og den nyanlagte Park Allé. Fjernvarmen havde vist sig billig og effektiv, men den blev kun tilbudt inde i byen.

Den varmeløsning havde man ikke kunnet vente på rundt omkring. Eksempelvis havde man allerede i 1965 i Holme-Tranbjerg kommune set muligheder i at erstatte de mange private oliefyr med et fælles anlæg: et

Store biler og små villaveje
besværliggjorde etableringen
af fjernvarmenettet.

moderne oliefyret system, der effektivt og billigt kunne levere varme til områdets forbrugere. Det var befolkningsmæssigt ikke nogen stor kommune. Den talte ca. 14.000 indbyggere, når alle i de tre sogne blev medtaget. Politisk havde Det konservative Folkeparti fået flest stemmer ved kommunalvalget, fulgt af Socialdemokratiet, hvorfor de to partier dominerede sognerådet, hvor samarbejdet i øvrigt fungerede godt. Begge så betydelige muligheder i en udbygning af kommunen. Et af de store projekter var etablering af en moderne varmforsyning.

24. marts 1965 blev der indkaldt til en stiftende generalforsamling i Holme Skoles aula med det eneste formål at stifte et fjernvarmeværk. Det var formanden for Grundejerforeningen Svend Jensen, der bød velkommen til forsamlingen. Til stede var naturligvis også sognerådsformand Åge Jedich samt ikke mindst kommuneingeniøren, der skulle forklare om fordelene ved et moderne forbrugerejet fjernvarmesystem. Der var tilslutning ikke blot til projektet, men også til navnet Holme-Lundshøj Fjernvarmeværk. Det var de to kvarterer, værket skulle forsyne. Det står nu i foråret **2015** overfor at kunne markere de første 50 år som områdets varmeleverandør.

Blandt de fremmødte var der enighed om at gå videre med planerne. Forarbejdet havde været ganske grundigt, og den advokat, der blev valgt til dirigent for forsamlingen havde endog allerede medbragt et udkast til vedtægter. Der blev nedsat en arbejdsgruppe og arbejdet videre med vedtægterne. Formålet var forsamlingen hurtigt blevet enige om: "at drive et

Svejsarbejdet skal gøres omhyggeligt, da det er ikke blot er besværligt, men også kostbart at efterreparere.

fjernvarmeværk i Holme til forsyning af andelshavernes ejendomme med varme og varmt brugsvand". Selvfølgelig opstod der diskussion om værket forsyningsområde, hvorfor det ansvar blev overført til bestyrelsen, der skulle tage hensyn til "hvad der teknisk som i forsyningsmæssigt henseende var mest formålstjenligt". Alle kunne naturligvis ikke blive tilsluttet på én gang, ligesom det blev forklaret, at der skulle være økonomi i udbygning og tilslutning af nye forbrugere.

Vedtægterne fortsatte med at oplyse om tilslutningsafgifter og udgiftsfordelinger og ikke mindst med en redegørelse for de hæftelser, som den enkelte påtog sig. Det havde derfor været vigtigt at understrege, at det var et andelsselskab med de efterfølgende fire bogstaver A.m.b.A., der skulle drive fjernvarmeværket. De fire bogstaver stod for **Andelsselskab med begrænset Ansvar**, hvilket betød at den enkelte i princippet kun heftede for sit "forbrug og de omkostninger, der lå på ejendommen herfor". Der var med andre ord ikke tale om et kollektivt ansvar. Vedtægterne fortsatte med en overskrift om generalforsamlingen, der skulle afholdes hvert år inden 1. oktober og indvarsles med otte dages varsel pr. brev.

Så var der det afgørende punkt med stemmerne. Her blev der gjort en undtagelse fra de almindelige andelsselskaber, hvor alle medlemmer i almindeligvis havde én og kun én stemme. Ét var naturligvis at være forbruger og ejer af et rækkehus, noget andet var at repræsentere en afdeling i en boligforening med adskillige lejere. Der var følgende megen fornuft i,

Det gamle amatørfoto efterlader et godt indtryk af, hvor stor en opgave det er, at etablere fjernvarme i et udbygget villakvarter.

at en boligforening havde flere stemmer, men her var der trods alt også lagt en begrænsning, idet ingen andelshaver kunne afgive mere end fem stemmer.

Det daglige ansvar var som det var sædvane henlagt til en bestyrelse, der skulle bestå af fra fem til syv medlemmer, hvoraf Holme-Tranbjerg Kommune som hjemstedskommune skulle have ret til at udpege to. Den øvrige bestyrelse skulle vælges af generalforsamlingen med en funktionsperiode på to år. Endelig var det fastlagt, at bestyrelsen skulle konstituere sig selv med formand, næstformand og kasserer.

Det var et stort projekt, hvor Grundejerforeningen havde gjort et betydeligt forarbejde. Det afgørende var helt fra starten at have sikret en betydelig opbakning. Herunder hørte naturligvis også en ansøgning til kommunen om en garanti samt en forespørgsel om, hvilke offentlige institutioner, der kunne være interesserede i en tilslutning. Grundejerforeningen igangsatte arbejdet med nedsættelse af 35 arbejdsgrupper med en kontakthand i spidsen. De skulle sørge for, at alle i området blev kontaktet. Som udgangspunkt skulle værket dække området i Holme og det kvarter, der hed Lundshøj – deraf det senere navn. Rundhøj havde sit eget fjernvarmewærk samlet om den store bebyggelse af samme navn.

For den valgte bestyrelse lå der herefter et betydeligt arbejde foran med etablering af ledningsnet og opførelse af en varmecentral, der blev placeret

Stikledningen til en forbruger klargøres.

centralt på Holme Byvej midt i Holme. I 1967 blev fyret tændt for første gang og ca. 300 husstande kunne åbne for det varme vand og skrue op for radiatorerne med varme fra det nye varmekærk. Det private oliefyr kunne slukkes og fjernes, men til gengæld fyrede fjernvarmekærket endnu med olie, svær fuelolie. Den blev leveret af store tankbiler, da værkets to nedgravede tanke hver rummede 100.000 liter.

Herefter var det op til forbrugerne at udnytte varmen i det cirkulerende fjernvarmevand. Det skulle afkøles efter retningslinier, som værket havde fastlagt, og som forbrugerne var blevet orienteret om i de såkaldte "Tekniske bestemmelser for fjernvarmelevering". Det var også beskrevet, hvordan der skulle afregnes med værket efter de forbrugstal, som den installerede måler viste. Det var overladt til den enkelte forbruger selv at angive sit forbrug på et lille postkort eller aflæsningskort, som det officielt hed, der skulle indsendes til kontoret. I en tilhørende bog blev den enkelte bedt om regelmæssigt at notere sit forbrug. Det gjorde mange også, mens anlægget endnu var nyt, men siden blev den lille indsats almindeligvis opgivet. Det var ellers den bog, der evt. kunne dokumentere et pludseligt atypisk forbrug og dermed måske kunne sikre forbrugeren dekort på afregningen.

ENERGIKRISE OG VARMEPLAN ÅRHUS

Den 1. april 1970 blev Holme-Tranbjerg kommune en del af den nye Århus kommune. Der var mange områder der herefter skulle ensrettes og koordineres for at skabe en kommune med samme tilbud til borgerne uanset,

To store olietanke ligger i dag over jorden, men tildækket. De skal sikre, at forbrugerne altid er sikret varme, hvis det store net fra Studstrup skulle svigte.

hvor man var bosat. Skoleområdet var én ting, mens en anden var offentlig transport ligesom også varmforsyningen skulle koordineres, hvorved en del af forstædernes kommunale varmekærker kom ind under Århus kommunale Værker, der naturligt fik en betydelig rolle som den største leverandør af varme i kommunen. Syv værker valgte som forbrugerejede at forblive selvstændige ganske som Holme-Lundshøj værket. Det skulle fortsat drives efter gældende regler med egen bestyrelse, trykt beretning og driftsregnskab ledsaget af tekniske beskrivelser af varmemester G. Gundersen. Han kunne bl.a. i 1972 oplyse, at værket havde måttet skifte et stykke hovedledning, da "det lå i syreholdigt jord og derfor havde været udsat for tæringer".

Selvfølgelig kunne det være svært at være det lille værk, der skulle håndtere mange problemer selv. Forsigtigt begyndte man derfor at tale sammen med kolleger i samme situation, men planer og visioner blev pludselig standset af den såkaldte energikrise, der indtrådte fra efteråret 1973. Politikere og befolkning blev opmærksomme på, at det ikke måtte gentage sig. Langsomt tog en kæmpe plan form i området omkring Århusbugten: Varmeplan Århus. Det var blevet dyrt at varme boliger og erhvervsbygninger op. Omkostningerne hertil var steget langt mere end lønningerne. Varme og varmt vand var blevet en betydelig post på alles budget, skrev rådmand Axel Haar-Nielsen, da han præsenterede offentligheden for den store varmemplan, der samtidig ville medføre nedlæggelse af flere tusinde oliefyre, og som politikerne udtrykte det: Alle ville få en renere luft i Århus Kommune.

Her ligger de to nye tanke side om side. De har erstattet det oprindelige tankanlæg fra 1965.

Den grønne by ville ikke kun blive en talemåde, men en kendsgerning. Begrebet kraft/varme blev en del af det daglige sprogbrug.

Varmeplanen indebar, at store varmerør skulle løbe i en bue fra Studstrup-værket til Århus. De skulle lægges i en grøft, så de ikke ville skæmme landskabet. Længs denne skulle der etableres en servicesti/vej, der på det nærmeste blev tilbudt borgerne som en attraktiv sti gennem landskabet. Det var overskudsvarmen fra elproduktionen i Studstrup, der skulle fordeles på denne måde. Der blev gjort meget ud af information, så de enkelte dele af byen kunne se, hvornår varmeplanen nåede frem. I Holme-Lundshøjs varmeområde skulle det ske i 1981. For det lille forbrugerejede værk, der var i stærk vækst, ville det betyde, at det kunne lukke ned for de store oliefyrede kedler og i stedet opvarme med vandet fra Studstrup. Værket fik dermed en helt ny funktion: det blev et *fordelingsværk* på det store net. Selvfølgelig var det kompliceret, for naturligvis skulle nettet betales. Spørgsmålet for de mindre værker blev derfor hurtigt, om de skulle lade sig opkøbe af Århus Kommunale Værker eller fortsætte som selvstændige værker, men med en driftsoverenskomst med Værkerne, herunder med en aftale om lokalt at få en funktion som "hjelpeværk", der kunne sættes ind i situationer med spidsbelastning eller nedbrud på det store system. Problemet for de små værker var den uoverskuelige prisudvikling på olie. Siden blev det til en noget ophidset diskussion om prisen på varmen fra de Kommunale Værker. Skulle de også nyde godt af den meget billige varme fra det gamle Midtkraft på havnen? Eller var den rabat kun tiltænkt midt-

Efter etablering af et fjernvarmeanlæg følger der ofte en større færdiggørelse af veje og stier.

byens forbrugere, blev der spurgt. I sommeren 1984 måtte rådmand Olaf P. Christensen indkalde til det han kaldte for et "fredsmøde" mellem de private og kommunale fjernvarmeværker. Der kom ikke en løsning, da de private fjernvarmeværker i forstæderne fastholdt, at de ville afregne varmeprisen til samme beløb som Århus kommunale Værker. Striden fortsatte, og de private varmeværker indklagede ÅKV, som man var begyndt at kalde sig, for tilsynsrådet for Århus Amt.

Snart dukkede nye spørgsmål op i pressen, ikke mindst i lyset af, at ÅKV ønskede at omlægge afregningen, så de faste omkostninger steg, mens forbrugspriserne blev en smule lavere. Det skabte et voldsomt røre, ikke mindst i lyset af, at brændeovne var på vej til at blive populære for at reducere omkostningerne til opvarmning rundt om i villakvarterene.

VARMEPLAN ÅRHUS

2. april 1985 blev Varmeplan Århus indviet af Prins Henrik i overværelse af Dronningen, og i de følgende år blev nabokommuner tilsluttet anlægget både nord og syd for byen. Visionerne voksede og målet blev at dække 90 % af varmebehovet i kommunen.

Det var tydeligt, at de syv forbrugerejede varmeværker måtte følge med udviklingen, og i 1992 blev der etableret et såkaldt driftsråd, hvor så vel nabokommunernes varmeværker som de syv forbrugerejede værker var repræsenteret sammen med ÅKV. Aftalen præciserede at det enkelte fjern-

Et blik på varmecentralen under installation.

varmeværk var ansvarligt for sit eget distributionsnet. Det siger næsten sig selv, at også de forbrugerejede selskaber etablerede et samarbejde, da administration og de mange lovgivningsmæssige initiativer var ganske krævende at sætte sig ind i, og endelig stod gruppen også over for en dominerende modpart og samarbejdspartner. Selvfølgelig var der en diskussionen om afregningsprisen til ÅKV, som i sig selv var krævende at forstå og siden at forklare værkets forbrugere. Her valgte de forbrugerejede værker at få revisorbistand, for der blev der talt om "basisforudsætninger, prisudjævning, likviditetsoverskud" og meget mere, der kunne være svære størrelser at arbejde med for en almindelig folkelig sammensat bestyrelse uden et større teknisk eller økonomisk bagland. Fortsat var kravet fra de forbrugerejede værker, at de skulle have samme indkøbspris for varmen som ÅKV. Striden stod fortsat om varmen fra Havneværket skulle tilgodeses byen alene eller det større fællesskab. Efter et omfattende tovtækkeri blev løsningen fællesskabet.

I maj 1985 var Holme-Lundshøj Fjernvarme tilsluttet den store varmeplan og fik varme herfra. Herefter var man igen interesserede i nye og flere forbrugere. En rundskrivelse med et tilbud klarlagde tydeligt betingelserne. Der blev i brevet talt godt for fjernvarmen. "Fjernvarmeanlægget fylder ikke meget", hed det. "Udnyt det gamle fyrrum til noget mere spændende – hobbyrum eller andet". Selvfølgelig var det også et stærkt argument i brevet, at fjernvarmen var ca. 40 % billigere end oliefyring.

Fra computerskærme
overvåges driften
af fjernvarmen.

I varmecentralen er
de blanke rør ganske
karakteristiske.

Nye områder fik naturligvis også tilbud om tilslutning, sådan som det eksempelvis var tilfældet med ca. 144 fritliggende parcelhuse i Holmetofte og Provsteparkens grundejerforening i 1985. Flere fulgte efter og i efteråret 1992 oplyste formanden at 125 huse ventede på tilslutning.

Bestyrelsen mødtes regelmæssigt med en dagsorden, der kunne indeholde personalespørgsmål, samarbejde med naboværket Rundhøj Fjernvarme, køb af målerudstyr eller mobiltelefoner samt takster for lukning og udsendelse af rykkerbreve.

Forhandlingsreferater oplyser, at olieforbruget i 1994 lå på 20.000 l. pr. døgn, når der ikke kom varme fra Studstrup. På den måde, var det et ganske stort olieforbrug, der stod midt i Holme med en tilhørende høj skorsten, der heldigvis førte røgfanen langt bort. Værket og samarbejdet i Varmeplanen fungerede.

Efter nogle driftsår fulgte reparationer og vedligeholdelsesomkostninger. Brud på ledninger, utætte varmevekslere og almindelig vedligeholdelse blev større omkostninger på regnskabet. Heldigvis blev der stadig flere kunder om at dele omkostninger, da interessen for tilslutning voksede og nye elafgifter på det nærmeste tvang ejere med elvarme til at overveje situationen.

Man var konstant meget miljøbevidst, så kviksølv fra måleapparatur og tromler med spildolie blev afhentet af Kommunekemi. Siden blev også år

Den store kedel kan hurtigt aktiveres med oliefyring i tilfælde af driftsstop udefra.

2000 problematikken taget alvorligt af bestyrelsen ikke mindst da anlægget i stigende grad blev styret af den moderne teknologi.

Varmeplan Århus havde været en sådan succes, at det blev vedtaget at anlægge endnu et rørpar fra Studstrup parallelt med det ældre rørpar. Det var i **2002**. Det varme vand strømmede herefter stabilt ud til Holme-Lundshøjs varmevekslere, for herefter at blive sendt videre ud til et stigende antal forbrugere. Selskabet var på mange måder at betragte som et distributionselskab, hvis hovedopgave var at vedligeholde anlægget og opkræve betaling fra forbrugerne.

Op gennem det første årti af det nye årtusinde voksede forsyningsområdet for varmeværket. Håndværkerparken kom til med stadig flere lejermål, ligesom også erhvervsområdet blev udbygget med større kunder, herunder Dansk Supermarked. Som forstad til storbyen var fjernvarmeværket område et naturligt vækstområde, hvilket igen betød konstant øget aktivitet med nye kunder til fjernvarmeværket. Forsigtighed prægede dog konstant udviklingen, for først når der var tilstrækkeligt med nye brugere blev der anlagt nye ledninger til det varme vand og de nye forbrugere.

ET DRIFTSRÅD

Som allerede berørt blev der i **1992** etableret et såkaldt driftsråd, der skulle fungere som et dialogforum mellem den helt store driftsenhed ÅKV og de mindre selvstændige fjernvarmecentraler. Det skulle naturligvis gå rigtigt

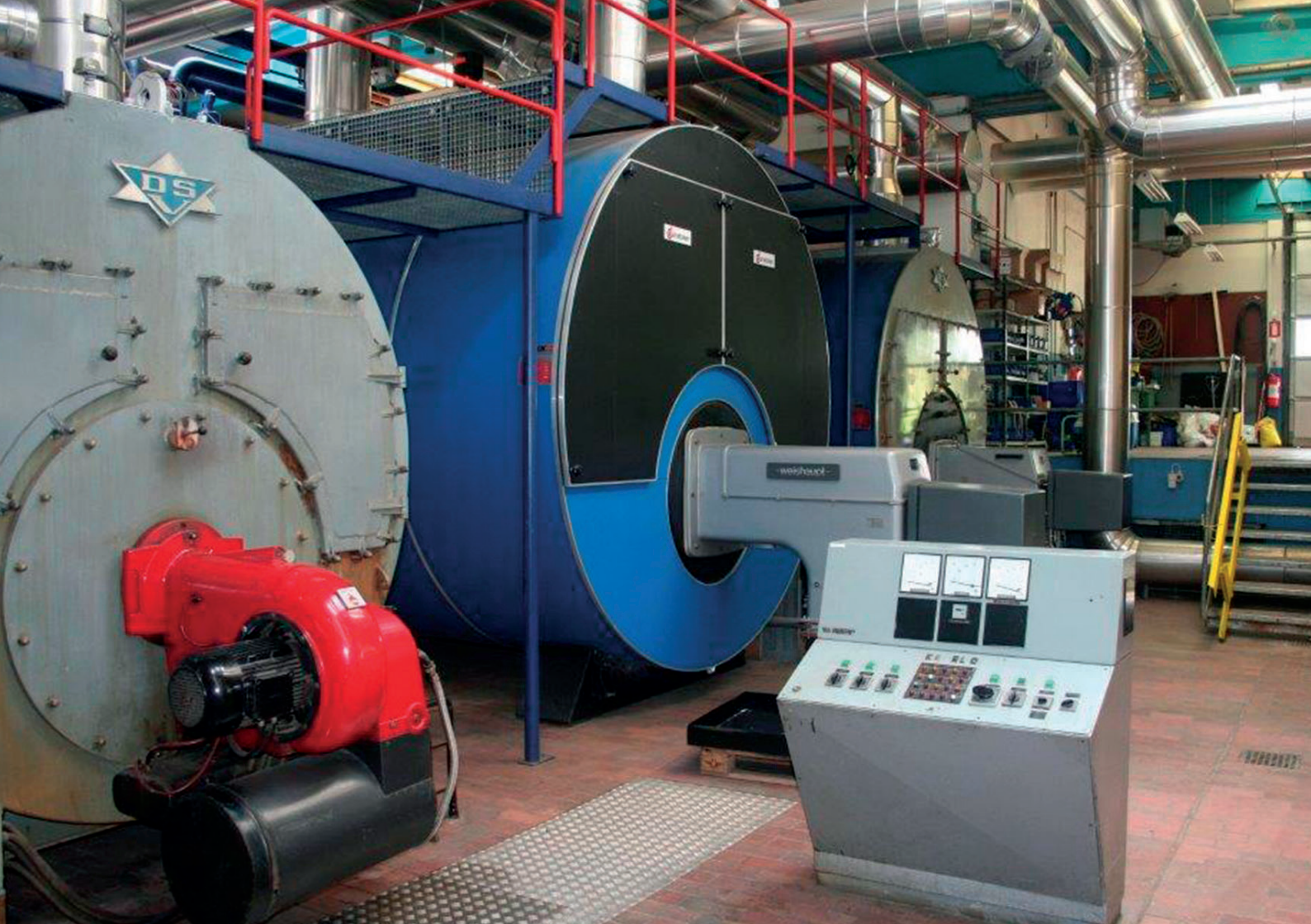

Pladsen i kedelhuset er udnyttet ganske effektivt.

til, hvorfor der blev udarbejdet præcise aftaler for samarbejdet indeholdende en lang række definitioner lige fra begrebet overskudsvarme over principperne for afregning, betalingsbetingelser foruden en oversigt over tidligere aftaler for blot at pege på enkelte elementer fra det omfattende notat med fyldige bilag. Formålet var naturligvis at forebygge fremtidige misforståelser. Indledningsvis var det fastslået at Varmeplan Aarhus (VPA) var det organisatoriske samarbejde mellem Aarhus Kommune og de forbrugerejede værker inden for kommunen. Der skulle samarbejdes om transmissionsnet, varmevekslere samt spids- og reservelast enheder. Det var et juridisk dokument, der også fastslog at evt. uenighed skulle afgøres "efter dansk rets almindelige regler". Til slut fulgte underskrifterne. Først fra Teknik og Miljø efterfulgt af syv underskrifter fra de selvstændige værker. Holme-Lundshøjs var Jørgen Hansens let læselige skrift. Mærkeligt nok var der her på side ti ikke gjort plads til en datering. Notatet kan også ses som et udtryk for, at den store enhed fortsat følte et behov for et godt samarbejde med de små værker, hvis varmesalg kun udgjorde ca. 10 % af området samlede varmemeforbrug. Nedbrydes den andel på de enkelte enheder, var Holme-Lundshøjs andel blot 1,8 %.

KLIMAVARMEPLAN

Politikerne på Christiansborg herunder Energiministeriet stillede op gennem det første årti af det nye årtusinde konstant nye krav til miljøet, herunder også til opvarmning af boliger. For bureaukrater og teknikere var det kronede dage, og begrebet "klimavarmeplan" blev tilført sproget. Byg-

ningsreglementer blev ændret med krav om bedre isolering af nybyggeri ofte fulgt af tilslutningspligt til fjernvarmeanlæg. Ny teknologi var også på vej med varmepumper og solfangeranlæg. I Aarhus kunne embedsmænd oplyse politikerne om, at kun 2 % af boligerne inden for den bymæssige bebyggelse ikke var tilsluttet fjernvarmen. Boligejere, der endnu havde eget oliefyr fik tilbudt skrotningspræmier, mens embedsmænd og politikere stadig oftere talte som grøn energi og et halmfyret kraftvarmeværk blev tilført Varmeplan Aarhus. Elementer heraf blev præsenteret for befolkningen i farvestrålende brochurer, der i simple "opkog" kunne genfindes i lokalpressen. Politisk blev begrebet *forsyningsikkerhed* brugt stadig oftere, og det forstod befolkningen, hvorefter politikere og embedsmænd kunne fortsætte med det omfattende planlægningsarbejde. Det blev da også fastslået at den energipolitiske beslutning betød at alle varmeværker i Varmeplan Aarhus skulle bidrage økonomisk til planen. De mange planer blev fulgt op af såkaldte "budgetscenarier", som de færreste forstod, men som på papiret havde fået en opstilling, som ingen på den anden side kunne sige nej til, hvorfor man i Holme-Lundshøj og de øvrige selvstændige søsterværker blot kunne se til. Her havde man naturligvis ikke den tekniske og økonomiske indsigt til på kvalificeret vis at imødegå de voldsomme planer. Opgaven var også en helt anden: at fungere som distributionsselskab, men på den anden side også at arbejde for at sikre forbrugerne fornuftige priser.

Politisk var der stigende opmærksomhed på ikke blot energi og energipriser, men også på forurening herunder ikke mindst på det såkaldte CO_2

De store oliefyr
og et kontrolbord.

udslip. Målet blev at reducere dette og erstatte fossile brændsler med vedvarende energi. Rundt om i landskabet voksede vindmøller frem på markerne, men de kunne kun levere el. Alternative løsninger blev forsøgt med biomasseanlæg samt affaldsforbrændingsanlæg. Også det store Studstrupanlæg, der var udgangspunkt for Varmeplan Århus har været genstand for nye tiltag. Olie og kulfyring er på vej bort til fordel for fyring med kul/træpiller. Politisk er ønsket i den store lokale varmeplan 2011-2030 at lade biobrændsel overtage stadig mere af varmeproduktionen sammen med varme fra det moderniserede affaldsforbrændingsanlæg i Lisbjerg. Endelig er det naturligtvis målet at få de vedvarende energianlæg til at overtage en langt større del af opgaven med at reducere CO_2 -udslippet.

VISION

Det er midt i denne omstilling vi fortsat finder det mindre fjernvarmeanlæg i Holme. Politisk er ønsket fortsat sammen med de øvrige forbrugerejede varmecentraler at fortsætte selvstændigheden. De første 50 år er gået fint og med stor tilfredshed fra forbrugerne, der har påskønnet, at der i de seneste år er sat ind på pris og kvalitet. Forbrugeren værdsætter den nærhedsfordel, der ligger i at kunne ringe eller maile, for at få hjælp. Her ligger en "værdi", der er vanskelig eller umulig at prissætte. På trods af den hurtige service har varmeværket fastholdt meget lave administrationsomkostninger, der er knyttet til de 2594 målere, der administreres herfra. I dag er de forbrugerejede værker ikke nervøse for at lade sig "benchmarke" af brancheorganisationen Dansk Fjernvarme, da den viser, at de forbrugere-

Det største fyr af dem alle er trods alt kraftværket i Studstrup. Her produceres elektricitet, mens spildvarmen udnyttet til fjernvarme, der gennem et imponerende transmissionsnet forsyner Storaarhus og dele af nabokommunerne.

jede værker ofte er bedst og billigst. Også Energiministeriet arbejder med en undersøgelse af fjernvarmeværkernes effektivitet, hvilket betyder, at der også her måles på en lang række parametre. Heller ikke resultaterne herfra frygter man, idet bestyrelsen tværtimod imødeser ideer fra undersøgelsen til yderligere effektiviseringer.

Det er afgørende at samarbejdet i bestyrelsen i Holme-Lundhøj Fjernvarmeværk er effektivt og nærværende, hvilke betyder, at der hurtigt kan træffes beslutninger. Her er man også tæt på og åbne for nye tekniske løsninger, som f.eks. at "flytte energi baglæns", hvis en forbruger eksempelvis skulle have et behov for at komme af med overskudsvarme. En sådan løsning er allerede afprøvet, og her ligger der interessante perspektiver, da der er store virksomheder i dækningsområdet. Der er også penge at spare ved en effektiv aflæsning af de enkelte måleres forbrug. Elektronisk måling "udefra" eller målere med et radiomodul og rutermodul kan på få dage klare hele varmeværkets inddatering af forbrug. Tidligere lå der her et betydeligt timeforbrug.

Der er heller næppe tvivl om, at byrådet vil se de små varmeværker i en klima- og energipolitisk sammenhæng. I Aarhusområdet tales der politisk om "Grøn varme til 350.000 kunder". Derfor er alle værker forbundet på tværs af ejerskab og kommunegrænser, og med kort varsel kan man i Holme starte de store oliefyrede anlæg i tilfælde af nedbrud. Det er kun olie, der kan starte kedlerne hurtigt op, forklarede driftsleder Laurids Sørensen

Varmerørene løber fra Studstrup gennem Egådalen videre ind mod byen. Langs de store rør er der skabt en servicesti, der også kan benyttes af friluftsmennesker.

2010 - Forslag til klimavarmeplan
2.0 Fjernvarmeprognoser
for Århus Kommune

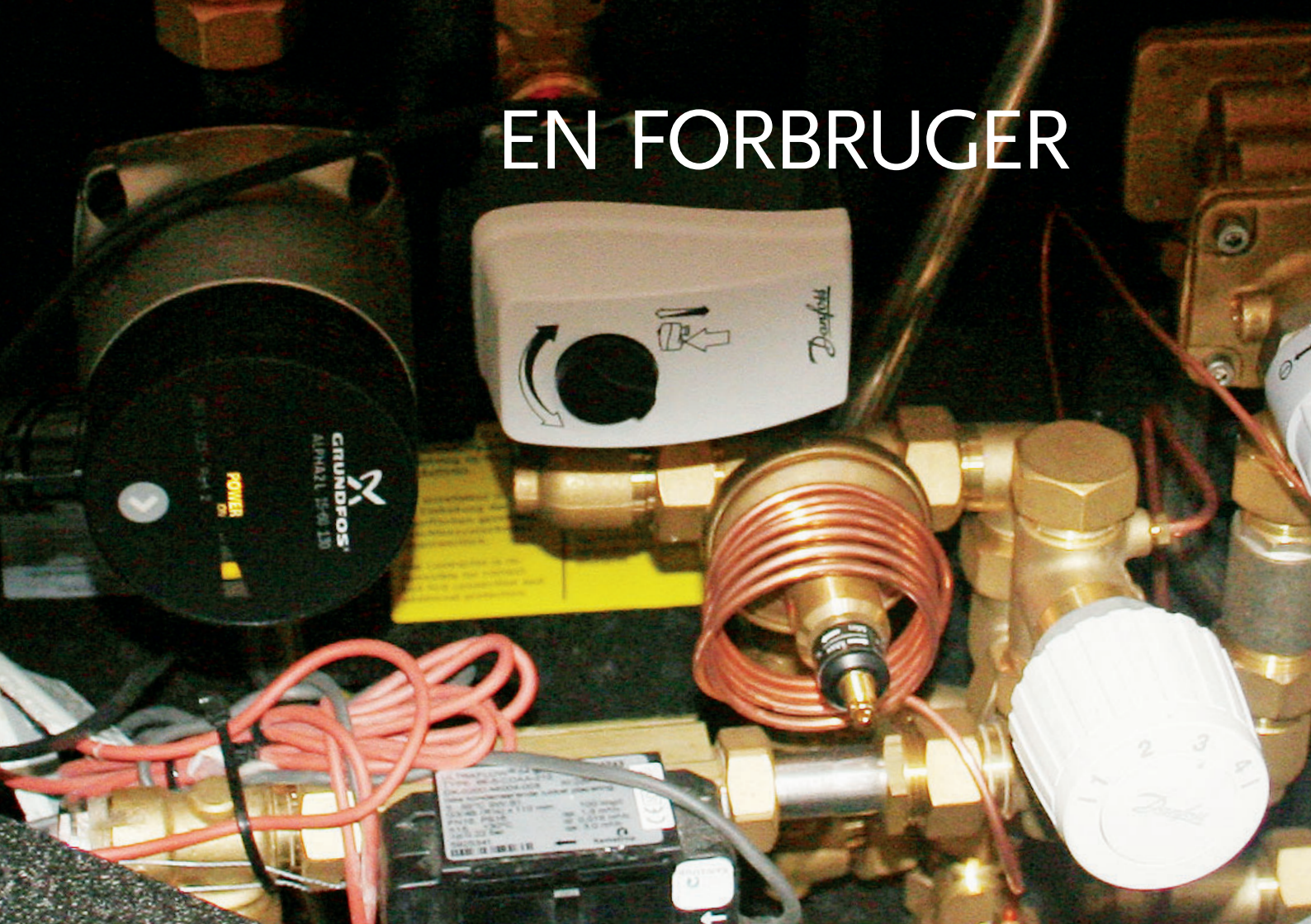

MEPLAN ÅRHUS

deltagerne i generalforsamlingen i efteråret 2014. Kul og piller klarer ikke den opgave, og netop derfor er Holme-Lundshøj Fjernvarmeværk og dets store oliefyrede kedler en vigtig brik i områdets fjernvarmepuslespil, og det ønsker værket fortsat. Forbrugerne vil imidlertid kræve opgaven løst til en pris, der ikke overstiger den, områdets øvrige beboere betaler. Rationalisering og effektivisering af værkets drift er derfor fortsat en hovedopgave for bestyrelsen. Det betyder, at der konstant skal effektiviseres og løbende moderniseres, hvilket sker i et tæt samspil mellem driftsleder og bestyrelse.

Politikerne udstikker konstant nye visioner for udviklingen af el- og varme. Den skal helst være "grøn". Det resulterer i mange rapporter, som så vel teknikere som befolkning skal tage stilling til.

EN FORBRUGER

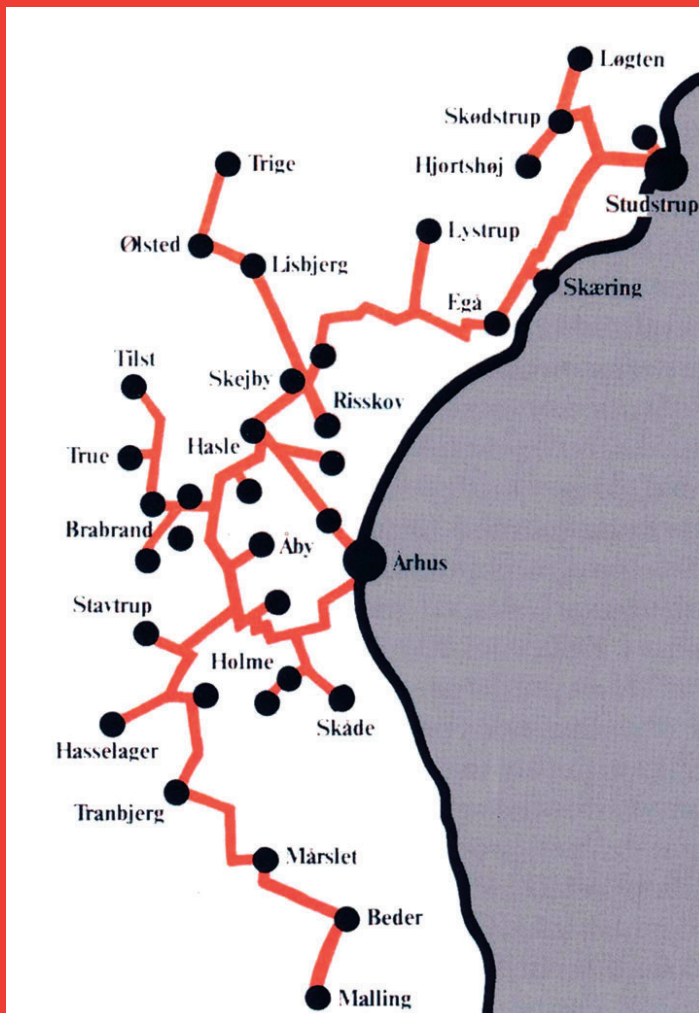

De private forbrugere skal være omhyggelige med fjernvarmeinstallationen. Den skal "stå" rigtigt, så fjernvarmevandet afkøles efter varmeværkets forskrifter. Kniber det med afkølingen, er der hjælp at hente hos medarbejderne i Holme-Lundshøj fjernvarmeværk.

Sådan oplever vi vores fjernvarmeværk:

Ét er naturligvis fjernvarmeværkets oplevelse af sig selv, noget helt andet er den enkelte forbrugers indtryk. I et af rækkehusene på Holmegårdsvej bag fjernvarmeværket bor Sven Menne Kristensen. Han er svært godt tilfreds med sin varmeleverandør. Han har boet i huset, der er opført i 1982, siden 1984, og det var fra starten indrettet med fjernvarme. Sven har gennem en årrække arbejdet på Grønland, men altid uden frygt kunnet forlade bopælen, idet han altid gik ud fra, at var der noget galt med varmesystemet, så kunne man "mærke det" på fjernvarmekontoret, men som han siger "fjernvarmen passede sig selv, så jeg trygt kunne rejse til Grønland".

For få måneder siden mente han, at det gamle anlæg burde udskiftes. Også her var der hjælp at hente, fortæller Sven Menne Kristensen. "Der var flere valgmuligheder, faktisk hele tre, men efter en snak med folkene fra fjernvarmen blev jeg anbefalet ét af anlæggene. Det var i øvrigt det billigste. Siden fik jeg det installeret på en sådan måde, at jeg faktisk fik mere plads under trappen". Rustfrie rør og fint udførte kobberrørsinstallationer pryder nu det smalle anlæg bag den sorte isolerede kappe. "Selvfølgelig har fjernvarmefolkene indstillet det, så det kører optimalt", føjer en glad ejer til en fredag formiddag over en kop kaffe. I dag betaler beboeren i nummer 77 ca. 4.000 kr. om året for varme til rækkehuset på to etager med i alt ca. 80 m². Før samtalen slutter føjer han til, at han ofte stikker hovedet ind på kontoret og så "kender jeg i øvrigt alle teknikerne, der alle er flinke og villige". Kan et lokalt fjernvarmeværk næsten få et bedre skudsmål?

Borgerne i Århus blev i september 1980 orienteret om Varmeplan Århus gennem en 4-siders husstandsomdelt avis. Illustrationen med det overordnede varmforsyningsnet er hentet herfra.

